

www.e-rara.ch

Olympiodori doctissima in ecclesiast. scholia

Olympiodorus

Basileae, 1536

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-1416>

Aristeas ad Philocratem fratrem, de LXXII interpretibus, Matthia Palmerio Pisano
interprete

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

ARISTEAS AD PHILO¹⁶³

CRATEM FRATREM, DE LXXII.

INTERPRETIBVS, MATTHIA

PALMERIO PISANO IN=

TERPRETE.

PROOEMIUM ARISTEAE.

VM permagni semper feceris
Philocrates cuiusque rei cogni-
tionem, miroq; discendi amore
tenearis, rem praestantem & co-
gnitu dignā ad te scribere statui,
quæ nuper nobis contigit apud
Eleazarum summum Iudæorum sacerdotem. Verum
enim quo harū rerum facilius tibi foret cognitio, causas
primum ob quas eō missi sumus, inde rem ipsam quam-
uerissime explicare conabor, cum propter ipsius rei di-
gnitatem, tum propter eam (quæ animo tuo insita est)
rerum omnium noscendi cupiditatem. Inest namq; id ho-
mini praestantissimū, ut uel ab historijs, uel ab ipsis re-
bus semper aliquid discat. Sic enim rudis adhuc animus
& quasi infans maxime exornatur, cum in initio pul-
cherrima quæq; & rerum dignissima cōplectens, pie-
tatem lege infallibili, rationemq; sequitur. Igitur cum
rerū diuinarū notitiā magno studio perquireremus,
& diuina lex sine interprete cognosci non posset, nos
pro eius translatione legationem uel ultro suscepimus,

ad hūc talem uirum qui bonitate & gloria, & à suis ciuibus, & alijs omnibus honoratissimus habeatur: quiq; magno decori atq; usui sit, nō solum ijs quibus cum unā uersatur, sed cæteris etiā ciuibus quocunq; in loco sint: diuina siquidem lex apud eos membranis cōscripta, literis hæbraicis continetur. Hanc uero rem nos cupide egimus, sumpta à rege proficiscendi occasione à Iudæorum colonijs, quæ primum à patre huius regis, qui urbem & prouinciā obtinuit, in Aegyptū deductæ sunt. Sed quando in harum rerum mentionē deuenimus, dignum duximus eadem tibi aperire, quo maior inde esset cognitio. Arbitramur te nanq; uenerando cultui longe magis intendere, quàm hominum, etsi sanctas, legum constitutiones inquirere: quod quidem desiderium tuum uel maxime patet, quando ex insula ad nos usque profectus sis, ea solum gratia, ut quicquid ubiq; esset quod animum exornaret, coram cognosceres. Etenim primo quæ memoratu digna uisa sunt de Iudæorū genere, ad te scripsi, sicuti accepi ab eruditissimis Aegypti sacerdotibus, uiris quidem prudentissimis, quo eruditionem hāc tuam si quo modo possem iuuarem. Oportet enim acceptas gratias omnibus quidem referre, sed maxime similibus: uerū multo magis tibi, cui cognita sit uirtus: neq; solum ex genere ipso fratris morem refras, sed & ad decus quidem & pulchritudinē, eodem mecum impetu ducaris. Neq; enim auri gratia, aut quouis preciosissimarū rerum ad inanem gloriam apparatus, eos nobis

bis fructus afferunt, quales ab eruditionis institutione, earumq; rerum consideratione percipimus. Sed ne longius præfati, nos ad ostentationem exercere uideamur, iam redeat unde discessit oratio. Demetrius Phalea Narratio. reus cū regis bibliothecæ præpositus esset, diligenti cura elaborabat, ut ex uniuerso orbe, quoad fieri posset, uolumina compararet, distributis per opportuna loca hominibus, qui libros & emerent & transcriberent. Quo studio demum perfecit, ut quantum in se erat adimpleretur regis propositū. Nam, præsentibus nobis, cum ab eo peteretur quot librorū millia congregasset, inquit: Rex supra ducenta millia iam in bibliothecam redacta sunt, breuiq; numerū adimplebo, qui ad quingentorū millium summam ascendat. Nunciatur quoq; mihi Iudeorū leges transcriptione dignas esse, & quæ in bibliotheca tua habeantur. Quid igitur obstat? ait: quid te hoc facere prohibet? Nōne omnia tibi in hunc usum prompta, subiectaq; sunt? Cum respondisset Demetrius, interpretatione opus esse, quoniā ita proprijs characteribus secundum eorum linguam Iudæi uterentur, quemadmodum & Aegyptij suarum literarum dispositionem ad propriā uocem sequantur. Nam longe falluntur qui Syria lingua illos loqui putant, cum alius sit illorū dicendi modus. Intercipiens ea rex inquit, scripturū sese ad Iudeorū pontificem, ut omnia perficiantur. Hic equidem tempus adesse ratus sum eos liberandi, quos ex Iudæa regis pater traduxerat, quaq; pro re

sepe rogauerā Sosibium Tarentinū, & Andream præfectum corporis custodum. Ille enim unā cum Andrea duccens exercitū per Cœlesyriā atq; Phœniciā, omnia sibi subiecit. Nam hos quidem in coloniā, illos in prædā abduxit, cuncta terrore prosternens, adeo ut ex Iudæa hominū centū millia in Aegyptū deduceret. Ex quorū numero armatis electorū triginta millibus, eos in prouinciæ custodiā disposuit. Antea quoq; & multi cū Persis, atq; inde alijs, cum socijs qui aduersus Aethiopū regem cum Psammitico missi sunt, uenerāt: sed non tanta multitudo affuerunt, quantā solus Ptolemæus Lagus deduxit. Nam sicuti diximus, ille uiros quosq; etate atq; robore præstantes eligens, armauit: ceterā uero colluuiōē iuniorū, senum, et foëminarū, in coloniā instituit, ea mente, ut si quando milites sui ob bellorū necessitatē insolescerent, his eorum iactantiam compesceret. Nos igitur qui ad horum hominum libertatem, modum aliquem (quemadmodū dictum est) perquirebamus, sumpta tunc opportunitate, uerbis huiusmodi ad regem usisumus: Non absurdum est rex, si aliquando accadat, ut quis ab ipsa re redarguatur. Nam cum omnibus Iudæis una sit lex, quam nos non solum transcribere cupimus, sed interpretari, qua ratione ad eos mittemus, quando in regno tuo detinetur magna eorū multitudo? Verum enim diues animus & præstans, solutis ijs qui in ærumnis habentur, legem peteret: præsertim quando Deus ipse regnū tuum fortunet, qui illis eam legem dedit, propter

pter quam tantopere laboramus: omnium enim factor
 rem & creatorem deum isti colunt, quem & mortales
 omnes. Sed nos rex aliter denominantes, Iouem appella-
 lamus, quemadmodum non insipienter maiores nostri
 significarunt: quoniam singula quæ sunt, per eum &
 fiant & uiuant, quem ductorem omnium & domina-
 torē uolunt: qui etsi omnes mortales subiectos habeat,
 tamen splendore animi præfulgens, implorantiū uota
 minime fallit: sic & nos animo deum precari debemus,
 ut mentem nostram erga omnium libertatem recte in-
 stituat. Nam cum figmentum dei genus hominū sit, &
 mutetur rursus atq; uertatur ab eo, propter hoc sæpius
 multisq; modis precamur dominatorē cordium, ea per-
 ficere quæ imploramus. Hoc equidem sermone magnā
 spem conceperam rei patrande, cum præsertim recta
 precantibus diuinum quoq; numen adsit. Quæ enim ad
 iustitiam atq; bonorum operum rationem tendunt, si ea
 homines sancte agere enituntur, dominator omnium
 deus, illorū actiones affectusq; dirigit. Rex tunc paulu-
 lum se inclinans, uultu exhilarato, Quot, inquit, millia
 esse arbitraris? Andreas qui aderat breui respondit: Su-
 pra centum millia. Tunc rex: Paruum est, inquit, quod
 nos orat Aristeeas. Sosibius autem & astantium qui-
 dam: Dignū est aiunt tua magnanimitate rex, si horū
 libertatem pro gratiarū munere, maximo deo offeras.
 Nam cum maxime honoratus es à dominatore omniū,
 & sublatus super maiores tuos, decens quoq; est ut ma-

iores etiam tu gratias referas. Hic rex conuiuio in lætitia effusus, conquiri omnes præcepit, ac singulorū corpora drachmis uiginti redimi, proponiq; super his edita, celeri hac in re promptitudine usus. Deus enim desideria nostra perficiebat, impellebatq; illum nō solum eos libertati reddere, qui ab exercitu patris transducti fuerant, sed omnes qui & prius & postea quocunque modo in regnum peruenissent. Precium autem redemptorū supra quadringenta talenta ascendit. Edicti uero exemplū ad te transcribere, haud absurdum duxi, quo clarius appareat, & rei magnitudo, & regis facilitas. Deus enim illum in multorum salutem impulit.

Edictum liberationis Iudæorum.

OMnes qui cum patre meo per Syriam atq; Phoeniciam militantes, Iudæam terram intrauerunt, abduxeruntq; Iudæorū corpora quæ in urbibus, in agro, alijsq; operibus relegauerūt, ea omnia soluere iubemus & libera esse. Præterea & Iudæos omnes qui uel prius uel postea quocunq; modo abducti sint, libertati restituere: pro quibus statim in corpus quodq; drachmas uiginti accipiant, quas milites quidem in cibariorū distributione, cæteri ex regia mensa sument. Arbitramur namque præter patris mei consilia, præterq; æquum & rectum hos captiuos deductos, uastatamq; regionem, atq; hominum huiusmodi in Aegyptum deductionē, militum temeritate factam esse putamus. Satis enim cōmodi sibi fuerat ex loci militibus, quando prouincia omnis dicto pareret.

pareret. Cum igitur iusta uniuerſis hominibus reddere intendamus, atque ijs maxime quibus per iniuriam do-
minatur, perſcrutantes ſingula quæ ad rectum iuſtumq;
ducunt, ac pietatem ante omnia proponētes, quæcunq;
Iudaicorum corporum ubique, uel in colonijs, uel quo-
cunq; modo in regnum deducta, capite ſeruiant, libera
eſſe cenſemus. Ad hæc ne quis damno afficiatur, iube-
mus, ut omnes, tribus diebus ex quo hoc edictum fixum
fuerit, extemplo libellos porrigant, quibus certò conti-
neatur, quot quiſq; capita libertati tradiderit: hoc enim
ſic perfici, & nobis & regno conducere arbitramur.
Eorum uero qui non paruerint, bona publicentur: quos
quiſquis deferre uoluerit, cuiuſcunq; ſententiam ape-
riat imperamus.

Perfecto edicto, cum id regi traderetur, ut cognos-
ſceret an ita ex uoluntate ſua conſcriptum eſſet, & cæ-
tera omnia adeſſent, præter hoc tantum, Et qui antea
& quiq; poſtea in regnū perueniſſent: rex id ipſum ob
magnificentia adiecit, moxq; accumulata pecuniam
depromi, ac miniſtris numularijsq; ſuis diſtribui iubet.
Diebus uero ſeptem perfecta eſt huiuſmodi diſtributio,
perſolutaq; ſunt ſupra ſexcentorū ſexaginta talentorū
millia. Nam ingens puerorū multitudo cum ipſis ma-
tribus libertati reddita eſt, & in cuiuſq; capita pro re-
gis iuſſu drachmæ uiginti appenſæ: hanc enim ſummā
cum uoluptate perfici mandauerat. Poſt hæc imperat
rex Demetrio, ut ſummam hebraicorum uoluminū ſibi

libello præbeat. Mos namque regibus his, cuncta edictis proferre, ita ut nec minimū quidem sine rescripto agatur, propter magnificentiam, & certam rerum fidem. Quapropter quo res ipsas uel oculis cernere possis, rogationis & epistolarum exempla traduxi. Licet enim ipsis in tabulis cerni liberatorum multitudinem, quoue quisque habitu & arte differret. Rogationis uero Demetrii ad regem exemplum hoc est.

Demetrii rogatio.

Cum instituissem rex ut uolumina undique perquirerentur, quæ ad implendā bibliothecā tuam decentemq; ornatum facerent, id equidem omni diligentia cuncta perscrutans, tibi significo Iudæorū legis libros, & paucos quosdam adhuc deesse. Illa quidem hebraicis literis & lingua conscripta est, & propter hoc hactenus suis tantum cognita, ad regias manus adhuc minime peruenit. Sed digna est ut ipsa quoq; inter tuos libros habeatur, cum propter sapientiā quæ in illa continetur, tum propter eius sublimitatem, utpote diuinam. Cuius rei gratia & apud poëtas & historicos, horum uoluminū frequens est mentio, quoniam perutilis sit & ad regendos mores, & respublicas instituendas, ob hominū præstantiam, qui illic describuntur, & rerum uenerationē, quemadmodū Hecatæus Abderites inquit. Igitur si tibi uidetur rex, scribatur Hierosolymam ad Pontificem, ut mittat ad te ex omni tribu sex, uiros quidem optimis moribus institutos, & ætate uenerandos, ac ipsius legis meditatione

meditatione doctissimos: ut multis omni acumine interpretantibus, consonū quoddā eligētes, rem tanto opere tuāq; electione dignā conficiamus. Perpetuò uale.

Hæc rogatione accepta, rex literas ad Eleazarum de his rebus decernit, quibus significabatur captiuorū liberatio. Addit præterea ad sacerdotū decus, crateras, phialas, mensam, atq; libamina, auri pondo talēta quinquaginta, argenti septuaginta, & preciosorū lapidum ingens precium. Præcepit ad hæc ærarijs & artificibus cuncta ad opus ilico præbeant, & pecuniā ad sacrificia atq; alios usus talentorū centum. Sed quò huius apparatus quæq; rectius intelligas, regię epistolæ exēpla, quæ huiusmodi uerbis extat, affēremus.

Rex Ptolemæus Eleazaro summo Iudeorum sacerdoti S. P. D.

Cum Iudeorum plurimi nostram regionem incolerent, qui Hierosolymis abducti fuerant eo tempore quo Persæ rerum potiebantur, quiq; patrē meum in Aegyptum uincti sequuti sunt, ex quibus plures in militū ordinem adegit, fidos quosque in præsidijs collocans, quo auxilio munitus insulescentes Aegyptios compesceret: nos post ubi regni gubernacula cepimus, benignitate erga omnes, tum maxime erga ciues tuos affecti, eorū supra centū millia libertate donauimus, in capita quæq; digno precio dominis reddito. Studemus enim ea ratione cōponere, si quā armorū impetus à bono rectoq; deduxit: arbitantes pie id agere, si hoc munus pro græ

tijs referamus magno deo, qui regnū nostrum pace atq;
 gloria insigni, per uniuersum orbem concelebrauerit.
 Quapropter alios qui in exercitu seruebant, ut contu-
 bernalis essent, effecimus: alios qui fide digni haberen-
 tur, aule nostræ præfecimus. Sed cum his & uniuersis
 qui per orbē sparsi sunt Iudæis grata edere cupiamus,
 instituimus legem uestrā quæ hebraicis literis contine-
 tur, in græcam transferri linguam, ut & ipsa quoq; in
 bibliotheca apud nos, cum alijs regijs libris habeatur.
 Recte igitur facies & rem nostro studio dignam, si ex
 omni tribu sex elegeris seniores, qui quamoptime edu-
 cati sint, & in legis eruditione comprobati, quiq; ad in-
 terpretandum optimi sint. Nam quando ad eam inter-
 pretandam acutiori meditatione opus est, ex plurimum
 consideratione uerum elicietur. Arbitramur siquidem
 tanto opere perfectō, magnā inde nos gloriam assequu-
 turos. Mittimus igitur harum rerum gratia, Andreā
 custodum corporis nostri principē, & Aristeam, uiros
 quidem apud nos honoratos, qui munera ad sacrificia
 aliosq; usus offerant, argenti talenta centum. Tu uero
 si ad nos rescribas, si quid est quod desideres, rem gra-
 tam nobis & amicitie dignam facies: statim enim per-
 ficiemus, quæ te cupere intelligemus.

Eleazarus epistola hac accepta, uerbis
 huiusmodi respondit.

Eleazarus pontifex regi Ptolemæo amico splendi-
 disimo salutem. Si uales & regina Arsenoë, soror &
 liberi,

liberi, bene est, & ut uolumus. Ego quoq; ualeo. Literæ tuæ magno nos gaudio affecerunt, cum propter consiliū tuum & institutum, tum propter egregiam erga nos uoluntatē: quibus acceptis aduocato in concionem populo, multa de benignitate tua erga nos differuimus, ut cognoscerent oblationes & pietatē tuam erga deum nostrum, ostentantes aureas phialas uiginti, & argenteas triginta quas misisti, crateres quinque, & mensam propositionis, atq; argenti inde talenta centum in uictimarum apparatus, aliosq; usus, quorum sacra indigent: quæ obtulerunt Andreas præstantium unus apud te, & Aristas, uiri quidē pulchritudine & moribus insignes, doctrinaq; præstantes, tua profecto instructione & iustitia rebus omnibus digni, qui nobis desiderium tuum, quemadmodum & literis continebatur, plurimis explicauerunt. Igitur cuncta quæ tibi cordi sunt, quanquam difficilia, perficiemus: quod magnū amicitiae & amoris argumentū est: maximo enim beneficio & incomparabili, ciues nostros affecisti. Quare extemplo sacrificium laudis pro te, pro sorore, pro liberis, & amicis obtulimus: & omnis multitudo id orauit, ut bene sit tibi dirigatq; uoluntatem tuam in omnibus, & fortunet regnum tuum in pace & gloria dominator omnium Deus. Utq; sacræ legis translatio multa tibi tranquillitate & cōmodo eueniat, peractis sacris, nos ex omnibus (nam aderāt omnes) elegimus uiros bonos & uenerandos ex omni tribu sex, quos unā cum lege mittimus. Bene itaq;

facies rex iustissime, si perfecta librorum interpretatione, uiros ad nos dimiseris. Vale.

Hi sunt uiri qui ex cunctis Iudeorū tribubus profecti sunt. Ex prima tribu: Iosephus, Ezechias, Zacarias, Ioannes, Ezechias, Heliscus. Ex secūda: Iudas, Simon, Somoëlus, Adeus, Matthias, Eschemias. Ex tertia: Neemias, Iosephus, Theodosius, Baseas, Ornias Datis. Ex quarta: Ionathas, Auxeus, Heliscus, Ananias, Chabrias, Sachus. Ex quinta: Iasacus, Iacobus Iesus, Cabateus, Simon, Leuis. Ex sexta: Iudas, Iosephus, Simon, Zacarias, Somelus, Selemias. Ex septima: Sabbateus, Iason, Iesus, Theodorus, Ioannes, Ionathas. Ex octaua: Theodosius, Iason, Iesus, Theodotus, Ioannes, Ionathas. Ex nona: Theophilus, Abrahamus, Arsamus, Iason, Endemias, Danielus. Ex decima: Ieremias, Eleazarus, Zacarias, Baneas, Eliscus, Datheus. Ex xi. Samuel, Iosephus, Iudas, Ioathes, Cabel, Desitheus. Ex xij. Isaëlus, Ioannes, Theodosius, Arsamenus, Abietas, Ezeceus. Omnes LXXII.

H A E C quidem ad regiam epistolā responsa sunt. Nunc ea ornamēta quæ apud Eleazarū inuenimus, & quæ missa ad eum sunt, tibi perquam breui explicare conabor. Vario enim opere, singulariq; elegātia perfecta sunt, rege non modo cuncta abundantissime præbente, sed sic artificū quosque per se circueunte, ut ne minimū quidem illis prætermittendi uagandiq; locus daretur. Mensa quidem primo enarranda est, quoniā singulari studio

studio expolita sit. Rex enim in eo opere præstans quid atq; elegans reddere cupiens, eiusq; mensæ quæ Hierosolymis uictimas reciperet, dimensioes ornatusq; exposcit. Ea ubi accepit, maior ne recipi possit rogat. Quod cum & sacerdotū quidam & aliorū respondissent nihil prohibere, inquit rex, uelle se in quincuplū excellere, ni uereretur ne incōmoda sacrificiis reddatur magnitudo. Nam non solū quid capiat locus cōsiderandū est, sed multo magis gratam quandā habitudinē ad ea sacra quæ suprà præparāda sunt, intendendū. Non enim auri inopia (quādo cuncta illis abundarēt) breuioribus mensuris quæ adsit, compositā arbitrandū esse, sed ratione quadam eiusmodi dimensioibus perfectā apparere ait: quapropter neq; si longior altiorue fabricetur, recte se habere putare. Igitur cuncta reuoluēs, ut est ingenio ad singula iudicāda bono, promptoq; illā summis artificū ingenijs uariante opere expoliri iubet, ita ut quacūq; celata essent, ad speciem pulchritudinēq; plana uero ad mensurā referretur. Eius enim longitudinē duorū cubitorum, altitudinē uero cubiti unius & semissem perferunt, non lentescēte in folia metallo eius aream superliniēte, sed auro purissimo totā solidā elaborauerūt. Huic mensæ in circūitu inerat corona palmi unius: plectæ inde & reticulæ sculpturā connexāt, inter sese reticularū speciem opere reserētes: interrasili expolitæ sunt in tribus lateribus. Est enī mēsa triangularis, & per singulas partes eandē ad opus dispositionē habēs, ita ut ad quoda

cunq; te latus uertas, eandē faciem frontemq; existimes. Nam si per adiacentem coronam ad ipsius mensę planciam inspexeris, mirę pulchritudinis forma refulget. Exterior uero tractus, propter excellentem geminorū laterum fulgorem, quę prospectui subijciuntur, oculos perstringit. Nam triangularis mensa, sicut suprà diximus, quocunq; modo uertatur, eandem frontem, eandemq; opportunitatem prębet. Preciosorū uero lapidum ornatus illi inerat per medias finium cōnexiones: sic enim alius apud alium disponebatur, ut inimitabilis operis implicationē redderent, sustentabanturq; omnes extenuatis ex auro fibulis ob firmitudinē infixi. At iuncturę angulis ad constringendum inuicem opus sic concludebātur, ut inspectantes fallerent. In latitudine autē circa coronulam in circuitu ad superiorem aspectum, lapides qui quandam ouiculorum similitudinem referrent, componebantur. Iungebantur & crassiores inde uirgulę, sculptura paululum extantes, & densa inter se positione fulgentes, quę mensam omnem ambirent. Inferius autē sub huiusmodi lapidum ouiculatione, coronulam omni fructu cōtextam, artificis manus ita expolierant, ut in ipsis coronę thoris colligatas uuas, spicas, palmulas, mala, oleas, rosas, & similiū plura ostenderent: in quibus nexi auro lapides, qui colore specieq; fructus quosque redderent, mira arte illigabantur, quę singula in mensę circuitu frontem, lateraq; ornatu simili ambiebant. Coronę ouulorum ornatus iungitur.

Adduntur

Adduntur & reliqua uirgulati, sculptiq; decoris, quæ ab utraq; parte auream mensam sic complexa sunt, ut quacunq; uertatur, eandem sculpturæ undantiumq; plicarum prospectum, & coronæ elegantia usq; ad locum pedum retineant. Etenim laminā totius mensæ solidam altitudine digitorum quatuor fecerant, quò in ea pedes firmitus infererentur: quos quidem ad ipsam coronā obsecuris clausuris fibulæ stringebant, ita ut siquando mensa uertatur, utraq; parte utilis, peropportunaq; esset, et eundem afficientibus decorem præberet. Mensæ uero superficiem Meander curuatis sinibus influere uidetur, in cuius uerticibus alueoq; preciosi lapides, carbunculi, smaragdi, onichini, & cuiuscunq; generis plures, decora specie fulgent. Post huiusmodi amnem, trica quædā innectitur, uisu mirabile, quæ romborum prospectum præbens, crystallo, electroq; figurabatur: in qua quidem terso opere, spectantiū etiam formæ referebantur. At pedes in liliorū figuras expolierant artificis manus, quæ repandis in ipso uertice folijs mensam sustentarēt, erectis intrinsecus ad aspectum frondulis: in pavimento pedes huiusmodi firmabantur. Carbunculi lapidis extensio erat in circuitu palmi unius, abrupti cuiusdā speciem uisui præbens, producebaturq; in latitudinē digitorum octo, quam supra fulcri huius onus omne recumbit. Ex hoc autem lapide hedera assurgit, quæ florido achanto innexa, uiti implicatur, qua cum unā pendens tibus undiq; racemis, ad summum usq; circūambiunt.

Sed pedibus (qui quatuor mensæ suberant) similis operis dispositio, prospectusq; unus erat. Enimvero sic curæta diligenti arte, præstantiq; expertorum hominum opere perfectæ sunt, ut non uera modo fallerēt, sed leui quoq; aura frondium crepitum exaudias, referentibus singulis uerarum rerum imagines. Fecerant & mensæ labia undiq; mobilia, quæ inexplicabilis clauus sic inter sese per operis crassitudinē innectebat, ut uisu, cognitu uē iuncturæ nusquam paterent. Inerat namq; mensæ per totum non minus semicubiti crassitudo: ex quo multorum talentorū sumptus exposculauit. Nam ubi statuit rex prioris magnitudinem haudquaquā superandam esse, id omne & longe plura quod antea magnitudini adijci concupierat, ornatui abundantissime præbuit: cunctaq; pro regis desiderio excellenter, eleganterq; expolita sunt arte inimitabili, et pulchritudine decora. Craterum uero duo à base ad medium usque squameo ornatu, opere egregio uisum fallerbāt, relucens per squamarum media lapidibus multa arte dispositis. Hos supra Meander fluuius unius cubiti altitudine ambit, lapidum uarietate & specie inenarrabili cuncta implicans. Post hunc uirgultorum ornatu, inde romborum trica ad summū labium sequens, retis speciem præbet: per quorum medium in clypei formam lapides sic componebantur, ut non minus digitorū quatuor spacio inter se distarent, quo fulgore gratior inerat pulchritudo. Supra labium uero, liliorum corona floribus racemisq; innectitur.

innectitur, quæ implicatorum inter se funium speciem refringens, omnia circumambit. Hi enim crateres tali ex auro ornatu decori, supra duas metretas capiunt. At argentei crateres præstantiori decore exornabantur, opere terso. In eo enim sic intrinsecus singula relucet, & clarius etiam quam in speculis apparere soleant. Nec dictu facile est, quam ad ueri formas cuncta expolita essent, adeo ut si huiusmodi uasa aliud apud aliud disponantur, utpote si primo argenteus crater, inde aureus, ac deinceps argenteus, & item aureus eodem ordine statuuntur, res prorsus mira aspectui efficietur, & quæ intueri non possit, oculorum aciem hebetante fulgore. Nam si te ad aurei crateris ornatum uerteris, tanto splendore uarij operis oculi percutiuntur, ut præ admiratione, radiorumque multitudinem qui inde emittuntur, abstrahatur animus et deficiat. Et rursus si ad argenteos te deflectere uolueris, omnibus circummicantibus maior luminis effusio ita occupat intuentem, ut omnino operis structuram cernere nequeat. Phialas uero aurcas ita perfecerunt, ut sertis uitis eorum media exornarentur, oras & labia hederæ myrtus atque oleæ, in coronæ modum ambirent: in quibus preciosi lapides, per comoda quæque loca inferebantur. Singula namque artifices ad excellentiâ quandam regię glorię sic expolierant, ut neque in regis ærarijs, neque ornamentis, neque usquam alibi quicquam inueniretur, aut ornatus aut operis elegantioris. Rex enim glorię audax, in his exornandis curam quam diligentissimâ, max

gnificentissimamq; habuit. Nam sæpius ueniens, opus per sese inuisebat, atque opificibus immixtus nonnulla mutabat: studio quoq; instans ne loco moueatur, donec singula ex sententia sua perficiantur. Quapropter cuncta perquam eleganter, decenterq; expolita sunt, tum propter regis ipsius præstantiam, tum propter Pontificis dignitatē, qui tanto loco præerat ad quem mittebantur. Etenim preciosorū lapidum ingens multitudo et ignota, sed qui mira magnitudine præstaret ad quinque millium numerum fuerunt, artificio tamen cuncta superante: ita ut lapidum munus artificumq; manus, in quincuplū auri pondus elegantia, precioq; excellerent. Hæc idcirco ad te scripsi, quoniam utilitatis plurimum ad rerum cognitionem tibi allatura putarem. Ea uero quæ sequuntur, cuncta iter nostrum ad Eleazarū continebunt. Quod ut clarius intelligas, prouinciā primum omnem figurabo. Enimuero ubi ad loca uentum est, urbem in monte suspicimus totius Iudaicæ regionis mediam, sublimem prospectū præbentem: in cuius uertice Templum templum apparebat uisu pulcherrimū. Hoc muri tres Salomonis circumambiunt, altitudine supra septuaginta cubitos sublimes: latitudine ea quæ ad altitudinem deceret: longitudine omnem templi apparatus magnifico opere & decore circueunt. Portarum uero aspectus, & lapidum connexiones, & superluminariū mirum decus, summa claritudine fulgent, utpote quæ nulla sumptuum parsimonia ob magnificentiam cuncta abundantissime constructa

structa fuerant. Erat et extrinsecus uelum, quo templū in circuitu clauditur, appensum, simili portarū magnificentia: quod quidem uisu iucundissimum spectaculum præbebat, tum maxime cū mota per pauimentū aura uelum subintrans, illud ad summum usque crispantibus sinibus in undarum morem motat. Altare illic pro loco cōuenientissime constructū, propter hostias quæ superæ incenduntur, fumario amplectitur. Ascensus autē erant ad illud pro loci magnificētia perquam decenter & ad decorem simul additi, & cōmodum sacrificantū sacerdotum, qui talaribus ex bisso tunicis induuntur. Templum ipsum ad orientem solem uersum, occiduo terga monstrat: cuius tractus quadam dimensionum inter se cōuenientia, uenusti decoris formā præ se ferunt. Solum omne strato lapide ornatur. Aquarū uero receptacula, quæ plerimæ ad diluendum iugularū hostiarum sanguinem funduntur, cōmodis locis occuluntur. Nam festis diebus multa uictimarum millia cæduntur. Etenim tantus est eductarū aquarum assiduus fluxus, ut perennem fontem inundare putes. Sed mirabilius est & ferè inenarrabile, subterraneorum conceptaculorū magnitudo, quæ ad quinque usque stadia per circuitum templi cuncta penetrat. Plumbeæ ad ea fistule quacunque per muros & templi solum, quibus omnia abluantur muniunturque, descendunt. Sunt & apud aræ basim frequentes aperturæ, omnibus quidem, nisi ijs qui ministrant, incognitæ, quarum influxu & impetu omnis ex hostia-

rum multitudine cruor purgetur. Receptarum autem
aquarum multitudinē per hunc modum cōiectauimus.
Nam cum nos ultra quatuor stadia extra urbem dedu-
xissent ad quendam locum, iubent nos subterfluentium
undarum sonitum exaudire, qui mihi quidem magnorū
uasorum confluxus uisus est. Verum enim uero ministe-
rium sacerdotum robore, decore & silentio cuncta su-
perabat, omnibus sua sponte laborātib; quando quis-
que institutum opus iniussus curat: hi quidem ligna, hi
oleum, hi similia, alij aromata, alij carnes incendētes,
& roboris excellentiā quandam, dexteritatemq; osten-
tant. Sumptis enim duobus uitulorū cruribus, quæ pon-
do supra duo talenta sint, mira in altum facilitate sic de-
center proijciunt, ut nunquā à loco aberrant. Similiter
ouium caprarumq; pondera iaciunt. Sunt enim hostiæ
omnes absque macula, & pingui præstantes. Sternitur
& ad quietem locus, ubi omnes cubant, unde nullo ex-
citante, celeres quiq; ad opus per uices exurgūt. Silen-
tium uero tantū inest, ut cum septingenti ferē ministro-
rum continuò adsint, & offerentiū libamina multitudo
ingens, nec unum quidem hominem loco uersari putes:
summa nanq; ueneratione cūcta, & magna dei pietate
perficiūtur. Maxima uero omnium illa nos tenuit admi-
ratio, ubi primum Eleazarū ad sacra conspiciamus, stola
ac uestibus quibus utitur indutū, & sua gloria astantē,
& preciosorū lapidum fulgore nitentem. Aurea nanq;
tintinabula in circuitu uestimenti eius appensa, suauem
concentum

concentum reddunt, interq; punica mala, miro colore
uarijsq; floribus unumquodq; distinguit. Cingulum su-
prà pulcherrimis coloribus intextū perquam decenter
stringitur. Supra pectus quod rationale dicunt pendet,
in quo duodecim lapides uarij generis auro illigantur,
quibus cuiuscunq; tribus principum nomina, quæ in ini-
tio fuere, scripta sunt. Species natiui coloris inenarrabi-
lis. Caput cidari (ut appellant) ornatur: supra quod
mitra decore incōparabili erigitur, regium decus præ-
ferens: ex qua dependet lamina aurea, frontē ad super-
cilia operiens, ubi sacris literis dei nomen inscribitur.
Conspēctus profecto summæ gloriæ plenus, ac tanto mi-
nisterio dignus. Tantus enim huiusmodi ornatus fulgor
emanat, ut horrorem intuentibus, turbationemq; incu-
tiat, referatq; uenientis ad se hominis speciem. At singu-
lorum conspēctus adeò inenarrabilis decoris pulchri-
tudo mentem suspendit, ut illorum quæq; animum in sui
considerationē rapiat. Hinc ad contemplandam arcem *Arx Hie-*
conscendimus, quæ altissimo loco frequētibus turribus, *rusalem*
quæ & ipsæ magnis lapidibus constructæ sunt, iuxta
templum cōmunitur: & quantum coniectura collige-
re possumus, ueluti ipsius templi propugnaculum, ne si
quando seditio aut tumultus, hostium ue impetus in-
gruat, quispiam uiam ad templi claustra penetranda
inuenire possit, cum & adiacentibus speculis, arcisq;
turribus, tum dispositis ubique machinis, atque præru-
pti ipsius loci ubi muri assurgunt difficultate, tueantur.

Seruatur autem arx ipsa, dispositis in turres robustissimorum iuuenum fidiſſimis excubijs, qui ob bene de se merita patriæ plurimū debeant. His arcem egrediendi nulla potestas datur, præterquam cum festus dies adfulserit, idq; non nisi ex parte quadam, ac per uices conceditur. Intromittendi quenquā nemini est facultas. Nam summa diligētia perspicuitateq; arcis præfectus, si quando aut rediens quis aut nouus admittatur, ita cuncta explorat, ut falli prorsus nequeat: quemadmodum nobis contigit, qui inermes ac multa rogādo soli duo, uix tandem ad inspicienda sacra recepti sumus. Dicebāt enim & sacramento idem firmabant, omnes, qui quingenti ad huius custodiam semper aderant, sacro iureiurando adactos, ne supra quinq; eodem tempore recipiāt, quoniam omnis templi custodia salusq;, in ea arce consistat.

Circuitus qua uicta nullum superesset templi propugnaculū. Vrbis uero ipsius magnitudo quantū colligere potuimus, ad quadraginta stadia in circuitu extendūtur, muro & turrium dispositione spectaculo digna. Earum uiarum strata quæ recto tendant, multis & opportunis diuerticulis exornant: quippe ut ciuitas quæ in monte constructa sit, multam ad ascensus descensusq; facilitatem habeat: sicut & ad ipsos uiarū exitus transcensus quidam, per quos præstantiores altius incedant, cum alijs depressius eatur, & maxime ad primores uias, ne qui sacra ferunt, immundorū contactu inter eundem poluantur. Quare nō iniuria hanc urbem maiores talibus dimensiona-

dimensionibus situq; condidere, sapienter locū captantes. Regio enim lata & pulchra, hinc ad Samaritas finitimosq; Idumæos apertis campis extenditur, illinc consitis collibus & cultu lætitiæq; cōmodis se erigit: ex quo euenit ut cū prouincia omnis ferox sit, & summo agricolarum studio excolatur, cuiusq; generis fructu abundet. Ciuitates nanq; quæcunq; magnitudine excellunt, & felicitas assequitur, ocio torpescere solent, & agros negligere propter frequentes uoluptates, quibus illecta iuuentus atq; luxui dedita effœminatur. Quod quidem Alexandria maxime accidit, quando & magnitudine & fortunis longe excellit: siquidem iuuentus ex agro in urbem confluens, ubi uoluptatū dulcedine distrahitur, atq; operum suorum oblita, residet. Quam ob causam rex instituit, ne homines in ea diutius morarentur, nèue quis supra uiginti dies domo abesse posset: idq; nō nisi urgentiū negociorū gratia tribuit, in quibus ne longius tempus tereretur, cōtrouersias omnes et lites, intra quintum diem decerni finiriq; iussit, lege promulgata, atq; iudicibus ad ea ministrisq; per regiones institutis, ne iudiciorum longitudine agricolæ in urbe uersantes, culturam negligerent, unde ærarium diminutis agrorū tributis damno afficiatur. Hæc idcirco perstrinximus, quoniam singula docente Eleazaro recte cognouimus. Magnum igitur illic agricolarū studium, ingensq; culturæ sollicitudo homines habet. Nam in tanta populari multitudine, & arboribus consita regio est, et frumento

abundans, ubiq; uiret : uestiuntur uineis colles, palmarum ad hæc & glandiferarū arborum multitudo in regione numerari non potest, pecoribus quæ innumera possident, uberrima pascua tondentur. Quapropter recte animaduenterūt loca huiusmodi multitudini opportuna, unde & urbis apparatus & pagorum frequentiam commodissime disposuere. Eò præterea immensa aromatu & preciosorū lapidum auriq; copia ab Arabibus affertur. Prouincia enim negotiationibus apta, se singulis uelut emporium præstat, & urbis opificum multitudine abundat. Nam neq; ullius rei quæ mari aduehitur indiget, quando opportuni illi portus propius adsunt : apud Ascalonem, Ioppem & Gazam, atque item ab Ptolemaide, quæ à rege condita est ciuitas, plurima cõportantur. Vrbs uero ipsa sic in medio horum, quos diximus locos, sita est, ut nō longe à singulis absit, ex quibus cuncta facili cursu accipiat : cum præsertim uniuersa in circuitu regio, longe lateq; culta, magnam præstet securitatē. Circūfluit prouinciā Iordanis perennis fluuius, qui ab ortu ipso decurrēs, nō minus sexaginta millia passuū ambit. In huius fluminis uberiori ripa, posterioribus tēporibus robustissimi Iudeorū numero ad sexcenta millia traiecto amne, agrum obtinuerunt. Ad hæc fluuius ipse æstiuis mensibus plenior factus, eodem modo quemadmodum & Nilus agri plurimū inundat. Ingreditur inde & aliud per Ptolemaidem flumen, atque unā in mare exit. Sunt & plures quoq; torrentes,

rentes, qui Gazam uersus atque Azotum erumpentes, provinciam omnem irrigant. Securitatem uero provincie natura ipsa præstat, locorum asperitate. Nam montibus undiq; circumscripta regio, hinc abscissis rupibus, fluentiumq; concursu effossis uallibus clauditur, illinc implexis altisq; anfractibus sic ubiq; coartatur, ut uix uiatoribus per angustos calles transitus pateat. Fertur & in montibus Arabiæ adiacentibus, æris ferriq; metalla effodi solita: sed postea dum Persæ rerum potirentur, huiusmodi ratione derelicta sunt, ueluti inutilis & sumptuosa esset effossio. Hanc enim contumeliam incolæ loci confinxerunt, ne & regio fossoribus subterretur, neue ea occasione inuentis apertisq; faucibus, externis inde aditus in regionem aperirentur. Sed de his hæcenus, quæ ob cognitionis facilitatem carptim ad te perstrinxi Philocrates frater. Deinceps quæ ad interpretationem sunt, aperiam. Eliguntur igitur uiri optimi & doctrina præstantes, omnes claris parètib; orti: non Iudaicarum tantum literarum eruditione excellentes, sed qui græcam quoq; linguam multa meditatione excoluerunt: quapropter ad legationes commodi semper paratiq; aderant, munusq; huiusmodi siquando res postulat ipsi obeunt. Conciones etenim, & de lege interrogati responsa, mira facilitate peragunt, & ad dicendum & ad iudicandum prompti, atq; qui omni iam explosa barbarie, ipsi iucundissimorū morum suauitate præditi, uitæ atq; ordinis mediocritatem quandam,

quod quidem pulcherrimū est, sequuntur, hac una in re nitentes cæteros superare, ut & prudentia & doctrina uiuant: hoc enim illis est studium, hoc perquirunt, in hoc uiribus omnibus enituntur, scilicet ut consuetudine inter æquales, mites audiendo respondendoq; alius alij præstet. Cum quisq; suorū principatu propter uirtutē dignus habeatur, operæ præciū est cognoscere quantā pietate Eleazarum obseruent, quantoq; illos amore & ipse prosequatur. Nam ut prætermittam eius ad regem literas pro eorum reditu, multa insuper rogando, ho mines Andræ cōmendabat, ut omni conatu in eorum gratia ageremus. Cui cum respondissemus curæ omnia nobis fore, propterea animo quiescere: Imò, inquit, & longe animo angor. Noui enim regem uirum diligentē & bonorum amatorem, quantaq; industria præstantes uiros inquirat, adeò ut nihil potius ducat, quàm ad omnia loca mittere, ubi acceperit egregium quempiam hominem, uel disciplina uel prudentia singularem. Nam illum quoq; dicere solitū audiui, & recte quidē, in hoc magnū regni esse tutamen & robur, circa se quamplurimos uiros habeat iustos & prudentes, qui quocunq; casu in amicorum cōmodum consulant. Quod quidem in his experior, qui ab eo mittuntur. Exin iureiurando affirmat sese huiusmodi homines minime missurum, si propria quedam ingruat necessitas: sed ob cōmune ciuium cōmodum, pro quo omnia pati possit, nihil negare audere. Nam etsi recte uiuendi norma in mandatorū obseruatione

observatione consistat, id tamen rerum cognitione multo rectius perficitur, quàm simplicitate assequatur. His igitur atque huiusmodi pluribus claruit, quo ille animo erga tales uiros afficeretur. Dicendum est quoq; breuiter de ijs quæ interrogatus à nobis Eleazarus differiat. Nam cum magna in lege habeatur observatio de cibis & poculis, & his animalibus quæ immunda putantur: idcirco interrogauimus, quando omnia una creatione subsistant, quæ ratione quædam ut immunda ad esum tactumq; reiiciantur, quæ plurima legis institutio habet, in his profecto infelicer. Ad ea ille: Non cernis, inquit, quā uim habeat consuetudo ad recte uiuendum, qualesq; rerum mutationes afferat, atque ut qui malis conuersantur facile corruptis moribus in procliuē labantur, fiantq; per omnē uitam miseri? qui uero sapientibus & prudentibus assuescunt, ex inscitia qua tenentur, in rectum bonumq; mutati uita fortunantur? Animaduertens igitur hæc noster legislator, cunctaq; ad pietatem atq; iustitiam intendens, singula non sermonibus tantum docuit, sed exemplis quæq; demonstrans, mala prohibuit, ante oculos ponens cuius quæq; gratia à deo creata sint. Demonstrat omnium primum, quoniam solus sit deus, cuius potentia constent singula & regantur, ipseq; locis omnibus adsit, sine quo nec minimum quiddam subsistat, nihilq; eum lateat eorum quæ in terra ab hominibus uel clanculum gerantur: sed singula quæ aut secum agat quis, aut cum alio contrahat,

aperta illi atque ante oculos posita esse, futura seu præsentia intueri. Hæc igitur omni studio peragens, id maxime ostendere enititur, ut si quando quis in malum adducitur, haucquã se latere intelligat: neq; aliud quicquam per totam legem animo intendit, nisi ut dei potentiam ostendat. His igitur ab ipso initio intentus demonstrat, cæteros mortales qui plures arbitrantur esse deos, quàm potentiores sint ipsis dijs, quos fatuitate quadam colunt. Simulacris enim aut ex lapide aut ligno fabrefactis, eorũ illa esse formas dicunt, qui suis inuentis utilitatem aliquam ad cõmunem uiuendi usum attulerunt: hos gembus aduoluti, atq; extra sese positi, sublato animo adorant. Quod si quis quale eorum sit inuentũ roget, ignari prorsus, quoddam natura productum ueluti præclaram illorum compositionem afferant, quam ipsi non fecerint. Quæ in re uani nempe & stolidi comprobantur. Nam & nunc multo quidem doctiores, & ad inueniendum promptiores elegantioresq; plures inueniuntur quàm priores illi fuerint, neq; hos tamen uenerantur ut deos, quanquã harum rerum factores & scriptores græcorum sapientissimi honore dignos putent. Quid enim Aegyptios, atq; his finitimos referam, alijs longe stultiore, quorum alij feras, alij reptilium insensatorum plurima sibi constituerunt, quæ colerent, quæ adorarent, quibus & uiuis & mortuis uictimas cederent? Sapiens itaq; legislator, atq; à deo in cognitionem omnium institutus singula reuoluens, nos uallo infrangibili,

gibili, murisq; ferreis circunsepsit, ut animo innoxij & corpore mundi, nulla gentium prorsus imitemur, ac uanis opinionibus abiectis, solū deum qui supra omnes creaturas potest, coleremus. Quamobrem Aegyptiorū sacerdotes, populi principes, qui etsi multis aberrant, tamen in quibusdam nobiscū conueniunt. Nos quidem homines dei appellant, quoniā non sic cæteris eueniat, ut secundum ueritatē dei cultores existant: sed homines mensis poculisq; et umbræ dediti (quod omne illis est studium) uentri tantū indulgeāt: quæ quidem nostrū curat nemo, imò per omnē uiam in sola diuinæ uirtutis cognitione uersamur, ne ulla re polluti, neue uanis cōuersantes in crimen labamur, undiq; nos puritate cōmuniuit, cum ad esum & potū, tum ad tactū, auditū atq; uisum. Vniuersa enim ad physicā rationem referens, quemadmodum cuncta una potentia subsistant, sic et in singulis alto sensu instituit quibus uteremur, & quibus absteremus. Vt exempli gratia unū aut alterū percurrā, ne simplicia tantū uerba inspiciens, arbitreris murium aut mustelæ & similiū causa, Mosē tantopere in ferendis legibus elaborasse: sed ad mundiciē contēplandā, emendandosq; mores, ad bene recteq; uiuendū cuncta pereleganter instituit. Volatiliū nanq; quibus quotidie uesceremur, illa tribuit, quæ mansueta & puritate à cæteris seiuncta, frumētō ac seminibus alerētur: ut sunt colūbæ, turtures, pauones, perdices, anseres, ac cætera huiusmodi. Aues uero quarū usum phibet, feras esse inuenies, &

quæ carne pascantur, quæq; superbientes raptricesq; suis in alias uiribus illatæ nusquã cibum queritant, nisi aliarum auium damno et iniuria, ac maxime mansuetarum. Nec solum in aues inuehuntur, uerum & agnos & hœdos rapiunt, homines uiuentes adhuc, & exanimis, contumelia afficiunt. Igitur translatione quadam ab his & similitudine usus legislator, ea immunda nominauit, quoniam uellet singula ad considerationẽ, & mentis puritatem referri: atq; ut quisq; quotidianis exemplis monitus intelligeret, iustitia & æquitate utendum, nèue superbiendo aut rapiendo quicquã omnium lædendum esse, quanquam uiribus plurimum ualeas, ad recte uitam deducendam: uiuendumq; esse quemadmodum illæ, quas prædiximus, aues, quæ seminibus mitem uitam degunt, nec nostri generis quenquam insequi, rapere, turbare debere, ueluti ea animalia faciunt quæ ad esum prohibet: nec ui ulla in re agendum, nec uiribus fidendum esse demonstrat, ijs qui sensu omnino non carent. Tenetis igitur, inquit, causam cur nos ab eorum, quæ prædiximus, usu prohibuit, propter eam scilicet inclinationem quæ singula habent. Vt uero omnibus in rebus quibus assuescimus ad emendandos, firmandosq; mores ab ipsis brutis intenderit, aduertite. Nani quod præcepit nos his quadrupedibus uesci, quibus duo sunt labia, & ungulas findunt, signum est, ut nos quoq; operationes nostras ad rectũ bonumq; partiamur: sic omnia distribuendo, his signis nos ad iustitiam intendere coëgit:

coëgit: propter quod etiã à cæteris gẽtibus diuidimur, ne illorũ consuetudine criminibus polluamur. Gentium nanq; pleræq; sibiipsis cõmiscentes, magna impietate fœdãtur. His prouinciæ & ciuitates omnes deturpatæ, non solũ marium cõcubitores sustinuere, sed parturientium etiã sanguine inquinatæ, à filiarũ insuper incestu non abstinent: à quibus nos longe sciungimur. Vbi uero diuisionis locus signatur, circa eundem & reminiscendĩ charactere admonemur. Nam quodcunq; scribitur, quæ ungulas findunt: additur, & ruminant: ex quo manifestò admonemur, ea omnia ad earũ rerum quas gerimus memoriã referenda. Nam quid profectò aliud sibi uult illa ruminatio, nisi ut assidue quadã uitæ et gestorũ nostrorũ recordatione cuncta animo recursemus, uoluamusq;? Arbitramur enim cibo uitã ea maxime de causa sustentari, quo eius ruminandi similitudine gesta nostra meditemur. Cuius rei gratia & per scripturã inquit: Memoria recordare dei qui fecit in te magna & mirabilia. **Deut. 8** Quæ profectò si consideres, magna mirandaq; apparent. Primo quidem corporis cõpago, alimẽti transfusio, ac singulorũ membrorũ distributio, & mira quædam cõnexio. Verum maiori longe admiratione digna uidebũtur, si ad unũquodq; sensuũ compositionẽ aduertat, si quæ sint mentis actiones, & motus inuisibiles consideres, utq; quaq; in re ingenij acumen, perspicacitasq; eluceat, unde innumerabiliũ penẽ artium inuentio prodijt. Quapropter recte iussit meminisse, quemadmodũ

huiusmodi omnia diuina potentia & fabricatione perfecta sint, atq; ut singula tempore & loco circūscripsit, memoriā semper reuocans ad considerationē dominantis omnium, & perfectoris dei. Etenim, ut à mensis particulisq; incipiamus, recte iussit tunc deum laudare, cum mensē accūbimus: in qua quidem nec aliquid ad confabulandū concessit, quod diuini numinis memoriā abijceret. Simili quoq; ratione supra portas & ostia ea eulogia figere instituit, quæ dei cogitationē mentibus inno uarent. Apertissimo enim id signo ostendit, omne studiū nostrū ad æquitatis puritatisq; memoriā referri oportere. Atq; in omnibus dei timorē ante oculos uersari præcepit, & cum discūbimus & cū assurgimus dei fabricā non solum uerbo, sed ueneratione laudare, illarū rerum perpetuū motum meditantes, utq; diuina sit & incōprehensibilis harū rerum alternatio. Sic igitur breuiter demonstrata est partiendi, reminiscēdiq; ratio, ueluti præposuimus, eorū quæ ungulas diuidunt et rumināt. Neq; enim uanum quicq; ad animū reddidit: uerū hac dicendi usus figura, singula ad ueritatē accōmodauit. Nūc uero quæ gustu auditūue percipiuntur, referamus. Nam ne quid agas, ne quid audias, aut dicendi flumine sisus ad iniqua labaris, eadem similitudine admonuit: quod quidem & in pecorum consideratione inspicere licet. Sunt enim peruersorū morum mustelæ & mures, atq; his similia animantia, quorū contactū prohibuit. Nam mures cuncta fœdant, maloq; afficiunt, & homini quidem

non

non modo ad esum perniciosi, sed nec ulli prorsus usui utiles sunt. Mustelæ autem propriū est genus, & supra ea quæ diximus, est ad deturpanda omnia immundum. Auribus præterea concipit, quæ ore parturiat: qui mos hominibus perniciosissimus est, ut quæ ipsi auribus accipiant, eadem uerbis exaggerantes maioribus malis inuoluunt, instantemq; turpitudinem, omnibus ipsi modis auctam inique fœdant. Quapropter recte rex uester huiusmodi homines, sicuti accepimus, supplicio tollit. Hic, equidem inquam emplanistas te dicere arbitror: illos enim iudicij, supplicio, fœdâq; nece, assidue insequitur. Ille, hos ipsos inquam refero. Nam eorū inertia perniciosa, uiris perditio est. Iubet namque lex nostra, nec sermone nec opere quenkū malo afficias. Sed de his ad te hæc paucis dicta sint, quo intelligas nostra omnia, lege ad iustum, rectumq; dirigi, neq; quicquam aut decenter minus, aut ex animi impetu factum, sacris in literis admitti: uerum ut per omnem uitam, ac uniuersis operationibus nostris erga omnes homines miles, iusteq; conuersemur, dominantis dei nusquam obliti. De cibis igitur & immundis reptilibus atq; pecoribus, uicq; ad iustitiam atque rectos hominum mores omnis intendat sermo, mihi quidem recte dixisse uisus est. Addidit insuper & de oblationibus uitulorum, arietum, & hircorum, multa differens, quemadmodum illa ex armentis gregibusq; assumentes, mansueta animalia deo cædant, nihilq; ferum mactent, ne qui sacris adolent, uictis

masq; faciunt, elatum quid sibiipsis proponētes, animo eleuētur: sed uictimarū mansuetudine exemplo moniti, humiles & omni mente in deum intenti, sacra peragāt. Haecenus haec ad te scripsi Philocrates memoratu digna, propter eam quae tibi inest discēdi cupiditatē: quo ex his paucis, totius legis maiestatem, physicamq; eius meditationē perciperes. Sed iam redeamus unde digressi sumus. Eleazarus sacris prius de more peractis, uiros quos ad regē mittat, deligit: praeclara inde munera regi accumulans, nos tuto itinere quietos dimittit. Post ubi uero Alexandria uenimus, annūciatusq; est regi aduentus noster, ex templo Andreas & ego in atrium admissi, regem comiter salutauimus, reddidimusq; simul & ab Eleazaro epistolas. Ille quod maximi faceret rem sibi sequundā in impetrandis hominibus cuenisse, seq; uoti cōpotem factum gauderet, ceteros qui multi negotiorū causa aderant excedere iubens, uiros actutum aduocat praeter omniū opinionē. Est enim mos genti, ne legatorum quisquā in regis conspectū admittatur, etiā si propter negocia missi redierint. Regū uero & excellentiū urbium legationes, uix trigesima die in atrium recipiuntur: ac deinceps habitatione pro dignitate eorū qui miserint & praestantia. Rex itaq; emissis omnibus quos minime necessarios duxit, restitit deambulās, donec uenientes se salutassent. Hi posteaq; cum muneribus & diuersis pellibus, in quibus diuina lex aureis literis hebraico sermone conscripta erat, & membranarū tenuitate

que

quæ inter sese quadam ligaturæ excellētia constringerentur, exornabatur, rem uisu mirabilem, intromissi in regis conspectu steterunt. Rex sedulo in eos uersus, ut primum uiros circūspexit, de libris interrogat. Cum autem illa inuolucra aperuissent, explicuissentq; membranas, diutius hæsit rex, septiesq; adorās: Gratiā, inquit, uobis habemus uiri, maiorem ei qui uos misit: maximā uero deo, cuius eiusmodi uerba sunt. Acclamantibus autem uiris, & omnibus qui unā aderant uoce simili applaudentibus, ipse præ gaudio lachrymis effusus est. Profusa enim exhilaratio, et honoris sublimitas, lachrymas etiam nolentibus excutit. Hinc admonens, ut libri in suum ordinem redigerentur, uiros salutans ait: Acquū erat uiri, ut quorū gratia uos aduocassem, illos primum uenerarer, atq; inde uobis dexterā præberem: propter quod id primū egi: hæc uero dies per omne uitæ tempus magna mihi semper in annos erit & celebris, in qua & uos mihi adfuitis, & euenit ut aduersus Antigonū nauali prælio uictor euaderē. Quapropter & uos quoq; hodie unā mecum conuiuio letari uolumus. Principes mox adesse, inter quos & me discumbere dignatus est, & omnem ædium apparatū quo utitur depromi imperat. Iubet & uiris diuersoria quam ornatißima, & arcis proxima sterni mandat, & conuiuū quam opulentissimè apparari. Hic Nicanor medicorū princeps Dorotheum huiusmodi rerum præpositū aduocans imperat, ut omni prōpitudine quæ usus decusq; postulat, in sin-

gulos expediat. Etenim sic à rege institutū erat, quem-
 admodum & nunc quoq; cernere licet, ut quocunq; ci-
 uitates ad præbenda cibaria, poculenta & lectisternia
 præparatae sunt, totidē earum rerū præfectos habeant,
 qui regibus assistant, homines nulla in re morosi, quiq;
 si quando opus sit, necessaria exornent, & multa cum
 hilaritate iussa prosequantur. Quod quidem in his ma-
 xime factum est. Nam Dorotheus uir in huiusmodi re-
 bus dexter profususq;, cum sibi talium uirorū cura de-
 mandata esset, uniuersa quæ in sua potestate cōtineban-
 tur, in tales usus pridem præparata, magnifice depro-
 mit, perhumaniterq; cuncta exornās, thoros cuiq; pro
 regio imperio distribuit. Iusserat enim rex eorū partem
 mediā coram se, reliquos iuxta suiipsius solium discum-
 bere, nihil prætermittens quod ad hominum honorem
 spectare arbitraretur. Postea uero quā cuiq; suis stra-
 tus est thorus, præcepit rex Dorotheo, ut omnibus qui
 à Iudæa uenerant, consuetas ex patrio more dapes, &
 quicqd concupiscāt præbeat, detq; cuncta abundanter
 ad oblationes & sacra, atq; alia uota peragenda, sicuti
 genti mos est. His peractis, primum omnium Eleazarū
 uirum grauem, ac omnibus qui nobiscū uenerant senio-
 rem, uota facere rogant. Ille, ut erat uenerandus, stans
 inquit: Impleat te rex bonis omnibus quæ fecit omni-
 tens deus, detq; tibi, uxori, et liberis, & amicis ea omnia
 immota esse per omne uitæ tempus. Eo adhuc dicente,
 sequitur diuturnior cum clamore plausus, gaudij & ex-
 ultationis

ultationis plenus: moxq; rebus iucunditate multa præparatis, in lætitiā uertuntur, ministris quemadmodū instituerat Dorotheus festiuissime cuncta præbentibus, inter quos & regij liberi, & honoratissimi quiq; ministrabant. Post ubi uero tempus sermoni opportunū uisum est, rex per interualla quædam (ut omnes ordine secundum ætatem assederant) eum qui primo loco discubuerat, interrogat: Quonam pacto regnū incoluere, in finem usq; conseruet. Ille parumper cunctatus, inquit: Hoc maxime modo regnū optime dispones, si dei mansuetudinem in rebus omnibus imitatus, patientia ac longanimitate uteris: extollesq; dignos, elatos autem affabilitate, ex malo in pœnitudinem traduces. Eo collaudato, rex proximū rogat: Quemadmodū iuste singula perficere possit. Respondit ille: Si in rebus omnibus se ipsum obseruet, omnia eum recte acturum: & si consideret omnē sensum à deo esse, proponatq; ante omnia dei timorem; nulla in re aberrabit. Hunc maxime laudatum dimittens, tertium dicere hortatur: Quomodo amicos sui similes habeat. Qui ait: Si intelligent te multa meditari in subiectorum populorū commodum, & tu id facias, considerans quemadmodum & deus genus humanum bonis afficiat, ualitudinem illis, & uitæ alimenta, atque alia cuncta opportunis temporibus præbens. Attestatus quoq; & huic, ad aliū qui illi assederat inquit: Quonam modo in negocijs ac iudicijs peragendis, delictisq; puniendis bonam assequatur famam.

Questiões

Ptolemei,

72. inter

pret. pro

positæ.

1

2

3

4

- Tum ille : Si omnibus te æquum ratione præbueris, inquit, & nihil superbè, nihilq; pro potentiæ tuæ uiribus contra delinquētes ages. Id autem assequēris, si dei dispositionem inspicias, qui dignis sua uota perficit, peccantibus uero uel per insomnia, uel opere demonstrat, quid illis nocuū sit: neq; secundum eorum peccata, neq; pro magnitudine uirium suarū homines cædit, sed mansuetudine usus corrigit recte. Et hoc quoq; collaudato, 5 deinceps postulat: Vt in rebus bellicis inuictus existat. Qui respondit: Si non armis, si non potentiæ suæ fidat: sed deum semper imploret, ut iuste agendi sibi consilia dirigat. Huius dicta recipiēs, alium inde petens poscit: 6 Quemadmodū inimicis formidolosus sit. Qui ait: Si armis & exercitu, multoq; ueluti ad bellum apparatu instructus fueris: ea tamen omnia diutius, ceu uana, priusquā his uteris, detineas. Nam & deus ipse antea quā maiestatis suæ trepidationē incutiat, inducias quasdam præbet: ex in omni apparatu mentes deterret. Et hunc 7 item collaudatū dimittens, alium interrogat: Quid sibi optimū in uita sit. At ille: Si cognoscat, inquit, quoniam deus mortalibus dominetur, atq; ut ad optimas quasq; operationes non per nos ipsos consilia dirigamus: deus enim qui cunctis dominatur, omnium opera perficit & deducit. Annuens et huic, aliū ordine respondere iubet: 8 Quomodo recte omnia seruans & illæsa, eundem filijs statum tradat. Tum ille: Si deum, inquit, assidue imploraueris, ut rectos tibi sensus ad ea quæ in posterum peragenda

agenda sunt, tribuat: & filijs imperaueris, ne gloria, di-
 uitijsq; superbiant, sed arbitretur deum benignitate sua
 cuncta illis elargiri, neq; per sese alicuius rei substantiã
 possidere. Ei attestatus rex, ab alio petit: Vt bonam &
 malam famam æquo animo ferat. Ad ea ille: Si tibi ipsi
 proposueris, inquit, cunctos mortales sic à deo esse crea-
 tos, ut maximis malis iactati, bonis rursus afficiantur:
 neq; quisquam omnium sit, qui huiusmodi alternationẽ
 effugere ualeat: deus enim implorãdus est, qui tranquil-
 litatẽ tribuat. Approbãs & hunc, Recte, inquit, omnes
 responderunt. Sed quando unum deinceps, qui adhuc
 superest, interrogauero, hæc ad præsens prætermittã,
 ut ad letitiam uersi, reliquum huius diei iucundissime
 transigamus: deinde sex qui sequentur dies, ea quæ mo-
 do prætermittuntur addiscemus. His simul dictis, uirum
 interrogat: Quis fortitudinis sit finis. Ille: Si quãdo peri-
 culosa imminet, ait, in rebus aggrediendis, recte quis
 consuluerit, & consulendo propositũ assequatur. Tibi
 enim recte utiliterq; consulenti, deus cuncta perficiet.
 Hic acclamantibus omnibus, & plausu uirum collau-
 dantibus, rex in philosophos uersus inquit: (non enim
 pauci aderant) Arbitror equidem hos uiros uirtute ex-
 cellere, ac plurimũ intelligere, qui talibus rogationibus
 ex tempore tam decenter responderũt, dicendi initium
 à deo omnes assumentes. Ad ea Menedemus Eretricus
 philosophus: Profecto rex, ait, cum homo diuinum sit
 opus, quod quidem & totius mundi fabrica monstrat,

recte sequitur, ut omnem uirtutis & sermonis sui pulchritudinem principiumq; à deo deducat. His ubi rex annuit, in iucunditatē cuncti uersi, conuiuium summa festiuitate in noctem usq; protrahunt. Postridie eodem ordine mensæ parantur, conuiuium trahitur. Cum uero tempus ad rogandas sententias accommodum adfuit, rex eos interrogat qui deinceps ordinem seruabant, ab illis qui superiori die rogati sententias dixerāt. Cœpit enim ab undecimo rogare, quoniam pridie decem respondissent.

11 sent. Conticuerant iam omnes, & rex poscit: Quibusnam modis diuitias conseruet. Ille dum petita reuoluit, paululum moratus: Si nihil, inquit, indignū regno tuo, neq; flagitiose ages, neq; in uanis rebus & incommodis sumptus facies, & erga populū tuum te beneficū benignūq; præbueris. Etenim deus bonorū omnium, quem sequi oportet, largitor est. Hoc collaudato, sequentem

12 ediffere hortatur: Quando ueritatē colat. His ille respondit: Si cognoueris quā magnū dedecus mendacia mortalibus omnibus afferant, & multo maiore notam regibus iniurant. Nam quando ea potentia sunt, ut quæ uolunt facile perficiāt, cuius rei gratia mentiētur? Oportet etiā te considerare rex, ut deus amator ueritatis existat. Hunc quoq; ualde approbās, in proximū respiciēs.

13 inquit: Quæ est disciplina sapiētiae? Tum ille: Quem admodum, inquit, te expertū optas, & omnibus bonis abundare, sic hoc ipsum in subiectos tibi populos & delinquentes serues, si optimates præstantesq; uiros humanius

nius cōmoneas. Etenim deus mansuetudine cunctos fo-
 uet. Annuens huic, ab alio postulat: Quonam modo cle 14
 mens, benignusq; sit. Ille: Si cōsideres, ait, quā lōgiori
 tēpore, quantisq; & quā magnis calamitatibus oria-
 tur genus hominū, alatur, nutriaturq;: unde neq; in eos
 temere animaduertendū, neq; accusandi sunt: si reuol-
 uens insuper ut omnis hominū uita doloribus semper et
 supplicijs exagitetur, singula intelligens, in misericor-
 diam profecto uertēris: nam & deus misericors est. Su-
 scipiens & hūc, deinceps ordine interrogauit: Quid in 15
 regno potissimū obseruandū sit. Cōseruare, inquit, se à
 muneribus incorruptū, atq; magnā uitæ partem inuigi-
 lare, iustitiāq; ante omnia colere, & huiusmodi amicos
 sibi cōparare. Iustos enim deus amat. Annuens & huic,
 ab alio petit ut se doceat: Quid sit pietatis robur. Tum 16
 ille: Cognoscere, ait, quia deus omnia semper operatur,
 & uidet, neq; eum lateat quisquam iniusta faciens, neq;
 perperā agens. Vt enim uniuersum orbē deus bono affi-
 cit, ita & tu si eū imitaberis, nusquā aberrabis. Applau-
 dens et huic, aliū rogat: Quis sit regnādi modus. Ad ea 17
 ille: Recte, inquit, seipsum regere, neq; copia, neq; glo-
 ria elatus, superbū indecens ue cōcupieris: si recte ratio
 cinatus fueris, si cuncta tibi aderēt quasi nihil sint. Deus
 enim mansuetus est, & nullius egens. Quod tu pro hu-
 manis uiribus considera, neq; multa ad regnū appetas.
 Laudans & hunc, alij ut disserat suadet: Quēadmodū 18
 optima eligat. Respondit ille: Si iusta semper tibi pro-

- posueris, arbitrerisq; iniquam uitæ priuationem. Nam
 & deus semper iustis elegatissima bona præparat. Hoc
 19 collaudato, à sequente postulat: Quomodo in somnijs
 quietus sit. Hic ille: Rem dictu difficilem petis, inquit.
 Nam in ijs quæ mentem per insomnia agitant, haud-
 quaquam obistere possumus: sed sensu quodammodo
 irrationabiliter ducimur, ex huiusmodi rebus quæ acci-
 dere solent & uidemus. Videmur enim quandoq; pela-
 go ferri, nauibus trajcere, nunc negociari, nunc pennis
 sublati uolare, loca mutare, & cætera huiusmodi, quæ
 minime fiant. Similiter & quæ maxime expetimus, eæ
 mentem in somnis turbare solent. Quare rex omni ne-
 gocio quicquid dixeris, quicquid feceris, ad pietatē in-
 tendendum censeo, ut te ipsum seruans uirtute circum-
 uallēris: nec uoluptate irrationabiliter plectus, neue
 potentia fesus, quod iustum est tollas. Etenim in quibus
 quisq; plurimum uersatur uigilans, & per quietem eæ-
 rundem rerum cura hominē recursat. Sed quando om-
 nes rationes & operationes tuas ad pulcherrima quæq;
 instituis, & uigilans & dormiēs, ob eam causam opti-
 ma in te semper est tranquillitas. Hoc comprobato, ad
 alium dixit: Postquā tu decimo loco dicturus es, ubi re-
 sponderis, ad conuiuium conuertemur. His simul dictis
 20 petijt: Quemadmodum nihil indignū agamus. Cui il-
 le: Si quid te deceat, inquit, quid uē possis omni in re
 prospexeris, ne tua dignitate indecorum quicquam di-
 cendo agendōue excidat, intelliges omnes quibus im-
 peras

peras de te semper & cogitare & loqui. Neq; enim mi-
nimū hypocritis parces, qui ex uultus uarietate men-
tem coniectant, ex cuius consideratione indecenter cun-
cta peragunt. Tu uero nulla hypocrisi deprauatus, as-
perte imperas, præstante tibi deo multa cum dignitate
morum elegantiam. Hic rex multa cum lætitia diutius
applaudens, homines ad quietem dimisit. Post ubi uero
hæc ad illos locutus, se ad sequentis diei conuiuiū præ-
parauerūt. Quod cum eodem ordine seruato structum
esset, ut in interrogandi tempus rex adesse putauit, primū
eorum qui nondum rogati fuerant, sententiā dicere ius-
bet: Quid sit in regno difficillimū. Ille, sibi ipsi domi- 21
nari, respondit, neq; appetitibus efferrī. Inest enim na-
tura mortalibus, ut mente ad aliquid semper declinent,
& pleriq; ad mensas, pocula, uoluptatesq; trahuntur,
in quibus multitudo maxime effunditur. At reges subi-
gendorū populorū cura sollicitat, ob gloriæ magnitu-
dinem. Sed pulchrum est se omni in re metiri, & quæ
deus dederit studio continere. Inconcessa uero atq; in-
expetibilia, ne concupiscas. His dictis assentiens, pro-
ximū interrogat: Quonā modo nemini inuideat. Hæc 22
ille excipiens: Si animaduuerteris primum, inquit, deum
omnibus regibus impartiri gloriam, diuitias, & magni-
tudinem, & illi imperare posse neminem. Nam etsi hu-
iusmodi gloriæ participem se quisquam cupiat, haud ta-
men potest: dei enim donum est. Virum pluribus lau-
dans, aliū petens inquit: Vt inimicos spernat. Tum ille: 23

- Si placidus, ait, erga omnes homines benignitatē exercueris, nullius amicitiae ratione habita. Gratum uero se omnibus praebeere, id pulchro dei munere, quod optimū est, conceditur. His annuens, alium deinde respondere
- 24 iubet: Quemadmodum gloriosus perduret. Cui ille: Si benignitate, inquit, & gratia excellens, erga alios magnificus extiteris, gloria te nusquam deferet: quae ut tibi adsit, deus semper implorandus est. Hoc collaudato,
- 25 proximum respondere precatur: Erga quos habendus sit honor. At ille ait: Potissimū omnes tribuendum putant, quos amicē diligamus: ego uero opinor erga amulos habendam esse honoris munificentiam quammaxime gratā, quo illos hoc praesertim modo ad ea quae honesta sibi sunt & utilia inducamus. Oportet autem deum qui mentibus dominatur precari, ut haec perficiat. His ubi
- 26 assensit, à sexto exquirat: Quibus gratificandum sit. Ad ea ille: Parentibus, inquit, ante omnes: etenim deus in honorandis parentibus praecipuum maximū posuit, censens amicos secundo loco habendos, quos animo patres nominauit. Tu uero recte facis qui cunctos homines ad te amandum allicis. Post hunc à sequente postulat:
- 27 Quid sit pulchritudine dignius. Ille, pietas, ait. Nam et ipsa pulchritudo quaedam est praecellens. Eius autē potentia charitas, quae quidem dei munus est, quam & tu possides, cuncta in ipsa bona amplectens. Huic magno
- 28 assensu applaudens, alium interrogauit: Quemadmodum

modum amissa gloria instauretur. Ille autem ad hæc: Quando, inquit, clemens omnibus gratusq; existis, quæ res beneuolentiam comparant, fieri non potest ut excidas: & magni præterea armorum apparatus, maximâ securitatem præstant. Si qui uero cadunt, ab ijs abstineant oportet, quorum gratia exciderunt, amicitiarumq; inde cultores iusta agant. Dei namq; donum est bonorû operatio. Vbi talibus satisfactum est, aliûs sententiam quærit: Quomodo sine tristitia uiueret. Tum 29 ille: Si neminem, inquit, læseris, omnesq; iuues, iustitia quosque prosequens, ab ea huiusmodi fructus iucunditatis colligitur. Sed implorandus est deus, ne ea nos lædant quæ præter opinionem nostram accidunt: ut sunt mortes, morbi, & gritudines, & cætera huiusmodi. Te autem quando pius es, horum nihil insequetur. Recte & hunc respondisse asserens, decimû ad dicendum hortatur: Quid sit in gloria potissimum. Respondit ille: 30 Deum uenerari, non sacris inquam, neque muneribus, uerum animi puritate, ac fide candida, eius uoluntatem sequi. Quod quidem & tu perficis, id firmum animo gerens, ut & quicquid feceris, & quæ facturus sis, omnibus pateant. Hic rex cunctos collaudatos, maiori uoce salutat, omnibus & præsertim philosophis approbantibus. Nam opere & sermone longe præstabant, quippe qui à deo sententiarum principium deduxerât. Exin rex conuiuio læto fruitur. Sequenti uero die mensis solito apparatu instructis, discubuerunt. Tum rex

- ex opportunitate eos deinceps, qui ab ijs qui pridie di-
- 31 xerant sequebātur, interrogans, à primo petit: An prudentia doceri possit. Cui ille: Animi, inquit, decus quoddam est à diuina potentia fluens ad suscipienda bona, renuendaq; contraria. Confessus hoc, proximū inter-
- 32 rogat: Quid potissimū ualitudini conferat. Ille, prudentia, respondit: quæ cōtingit nemini nisi deus mentem ad
- 33 ea præparauerit. Eo collaudato, ad alium inquit: Quibusnam modis genitoribus dignas gratias referat. Ad ea ille: Si nulla in re, ait, illos tristitia afficias. Sed hoc potuit nemo, nisi deus, cognitionis dux, mentē ad pulcherrima quæq; disponat. Annuens huic, sequentē postulat:
- 34 Quomodo sit audiendi cupidus. Is, si existimaueris, refert, singularum rerum cognitionem tibi utilem fore, ut aliquid ex ijs quæ audieris ad præsens tempus comparans, ea eligas quæ conuenientiora uidebuntur. Sed implorandum est ut diuinū adsit numen: ab eo nanq; operationū omnium perfectio est. His approbatis, ad alium
- 35 dixit: Vt nihil contra leges agat. Tum ille: Si cognoueris, inquit, quoniam deus legislator mentes intellectusq; dederit ad hominū uitam bene regendam, leges sequē-
- 36 ris. Approbans & hunc, ab alio rogat: Quod sit cognitionis cōmodum. Sic ille: Si accidentia, inquit, reputare uolumus, in aduersis eorum rebus & nos unā grauiter afficimur & premimur, uel pro cognatorū moestitiæ magnitudine: fortunantibus autem illis, gloria inde & decore extollimur. Si uero negotium inter se benigne susceperint,

susceperint, & cuncta indissolubili glutino se habent,
nihilq; ad sequendas illorū res desideratur. Verum oran-
dum est, ut deus cuncta sequādet. His item receptis, ad
aliū dixit: Quemadmodum intrepidus existat. Ille, 37
si mens, inquit, nullius sibi conscia mali deum sequatur,
qui cōsilia omnia in bonum dirigit. Hoc collaudato, ab
alio petit: Quomodo recta ratio in promptu sibi esset. 38
Si hominū, inquit ille, infortunia semper consideraue-
ris, reuoluens quales rerum uicissitudines deus afferat,
aliosq; gloria sublato honoribus prouehat, aliosq; ca-
lamitatibus opertos ignominia deiiciat. Hunc bene di-
xisse asserens, aliū respondere hortatur: Quibusnam 39
modis neq; socordia, neq; uoluptatibus distrahatur. Il-
le, in promptu hoc tibi est, ait, cum & magno regno im-
peres, & uaria negociorū multitudine tenearis, ut non
ad aliud quidpiam traducendi mentem quies detur. Ho-
rum igitur cura uerseris oportet, deumq; roga, ne quod
te decet prætermittas. Laudans & hunc, à decimo po-
stulat: Quemadmodum noscat qui in eum dolo agant. 40
Ille ad ea respondit: Si obseruaueris qua quisq; erga te
libertate utatur, an eosdem semper mores habuerit in
salutando consultandoq;, ac reliqua uitæ cōuersatione,
nec quicquā eorum quæ amicitia postulat prætermise-
rit ab affectibus & alijs uitæ rationibus. Deus uero tibi
rex ad optima quæq; intellectum instruet. Hic rex no-
mine quosq; appellans, omnes collaudat, moxq; cuncti
in incunditate uertuntur. Postera die rex conuiuij op=

- portunitate sumpta, sequentem monet ut ostendere uel
 41 lit: Quæ sit maxima negligentia. Tum ille: Si quis filio-
 rum, inquit, negligens fuerit, eosque nulla in re erudiat.
 Deo enim semper uota non pro nobis tantum concipi-
 mus, quantum precamur, ut & liberis nostris bona cur-
 æta adsint, eruditione & prudentiam impartiat: nam
 id dei uirtute euenit. Et hunc recte dixisse obtestatus,
 42 ab alio petit: Quomodo patriæ cultor existeret. Si tibi
 persuaseris, ille inquit, domi uiuere & mori optimum
 esse, peregrinatione uero agentibus stultitiâ, diuini-
 bus dedecus asserre, ceu patria suis malis eiectioni sint. Igitur
 tu bonis quemadmodum & facis cunctos afficiens, id as-
 sequeris: deus enim in omnibus gratiam tibi præstabit.
 43 Hoc audito, alium rogat: Ut uxoribus accommodandum
 sit. Ille, quandoquidem, ait, fornicarum genus sui confi-
 dens est, asperum, & suorum affectuum sequax, atque in-
 lapsum proclive propter imprudentiâ, & eius naturâ
 imbecillem, uerum ad ualitudinem & cōmoda nostra
 utendæ sunt, neque illis contraria sententia aduersandū.
 Est enim dirigenda uita ad certum aliquem finem, ac ue-
 luti nauium gubernatores signum aliquod intendere, quæ
 profecto omnia & cætera cuncta dei institutione regun-
 tur. Assentiens huic, proximum ad differendum hortatur:
 44 Quomodo non decipiatur. Ad ea ille: Si singula ratione
 persecutus, ait, detractoribus insuasus perstiteris: sed tu
 ipse ut excellis, dicta quæque discernens & facta, si ope-
 rationes tuas certo iudicio directas perfeceris, indece-
 ptus

ptus rex, ut dicis, eris. Hoc uero intelligere atque in his
uersari est diuinæ potentie operatio. His dictis rex as-
sensus, ab alio poscit: Quemadmodum non sit iracun- 45
dus. Ille, Si consideraueris, inquit, quoniam is in quo
omniū uita pendet, si quid per iram agat, mortem plu-
ribus affert: quod quidem triste & perniciosum est,
multorum uitam regni causa delere. Verum cum om-
nes obsecudent & pareant, nec unus quidem aduer-
setur, qua de causa irascendum est? Sed nosse oportet,
ut deus omni indignatione uacuus, uniuersum guber-
net, quem te imitari necesse est. Rex bene & hunc re-
spondisse dicens, sequentem interrogat: Quid sit bene 46
consulere. Recte cuncta, ille ait, ex rationis discursu
agere, ad propositum aliquem finem, reiicereq; inuti-
lia & rationi contraria, ut mente per singula discurs-
sante, bene consulendo propositum adipiscamur. Sed
omne consilium est dei uirtute firmissimum, tibi præ-
sertim pietatem exercenti. Applaudens & huic, deinceps
ostendere iubet: Quid sit philosophari. Bene & 47
commode ratiocinari, refert, circa unumquodq; eorum
quæ emergunt, neque appetitibus effèrri, negligereq;
uana cuncta & stulta quæ ex cupiditatibus oriri so-
lent, ad peragenda opportuna mensura quadam deduc-
ci: quem statum ut adipiscamur, deum implorare o-
portet. Huic annuens, inquit ad sequentem: Quæ sit 48
hospitatitatis remuneratio. Si omnibus, inquit, æquus
existens, quæ acceperis maiori etiam fœnore accumu-

lata reddideris, ita ut in hospitalitate excellere uidearis. Nam & deus plurimum humiles erigit, & subie-
 49 ctos homines diligit. Attestans his, ab alio petit: Quæ sint diuturna opera. Ille, si magna, inquit, quis & ueneranda absoluat, adeò ut spectantes propter operum pulchritudinē & excellentiā illis abstineant, neq; quenquam prætermittat eorum qui talia expoliunt, neq; in-
 donatos aliquos ad ea perficienda impellat quæ usus po-
 scit. Etenim deus cuncta cernens, genus hominū donis accumulatur, præbens illis bonam ualeitudinē, & sensus, & alia huiusmodi. Quare & tu simile quid imitatus, laborantibus calamitosisque; malorū uicissitudinē, quie-
 temq; tribue. Ea nanq; perpetua, quæ ex iustitia perficiuntur. Recte & hunc respondisse affirmans, decimū
 50 rogat: Quis sit sapientiæ fructus. Is, non consciū sibi esse mali, respondit, & uitam in ueritate transigere: ex his enim maximū gaudiū & animi uoluptas gignitur, præstantissime rex, & spes in deo optimæ tibi regnanti pie, adierunt. His auditis, cuncti ea multo applausu approbarunt. Post hæc rex multa lætitia plenus, ad propinandum uertitur. Postridie uero ubi ex consuetudine thoris omnes discubuerunt, rex sumpto tempore, eos qui
 51 supererant interrogat, à primo eorū petens: Quoniam modo quis in superbiam non extollatur. Respondit ille: Si æqualitatē seruet, & singulis in rebus suis ipsius memin-
 erit, reuoluens animo, ut homo hominibus præsit, utq; deus deleat superbos, mansuetos & humiles extol-
 lat.

lat. Hortatus hunc, sequentem ad dicendū monet: *Quis* 52
bus consultoribus utendum sit. His, ait, qui multis in re-
bus uersati, summam erga te beneuolentiā seruent, atq;
moribus sint tui similes. Sed dei claritas ostendit, qui sint
huiusmodi digni. Laudans & hunc, ab alio postulat:
Quid regi sit maxime necessarium. Subditorū, inquit, 53
amor et dilectio: per hoc nanq; insolubile beneuolentiæ
uinculum textitur: deus enim ea perficit, quæ recte eli-
guntur. Huic annuens, alium diffinire hortatur: *Quis* 54
sit orationis finis. Tum ille, Proposito, ait, de quo dicen-
dum sit, aduersario persuadere, diluendo contraria, &
inepta ostendendo. Sic enim inoffenso currens pede, finē
multa laude assequetur. Sed dei opere dirigitur persua-
sio. Bene et hunc dicere testatus, aliū interrogat: *Quo-* 55
modo multis in regno populis se accommodet. Si decen-
ter cuiq; distribueris, inquit, iustitiāq; (quemadmodū
facis) ducem sequaris, præbente deo tibi recta discer-
nere. Congratulatus huic, ad alium dixit: In quibus est 56
tristandum. Ad hæc ille respondit: In amicorū aduersis:
quandoquidem diuturna ea & ineuitabilia cernimus,
quæ uel calamitatibus opertos interimant: nam in his
inæstitiam nulla ratio leuat. Sed de ijs in quibus despe-
ramus, neq; quicquam in his utile inuenimus, mortales
omnes contristantur: malum uero omnino effugere, di-
uinae potentiae est. Sic illi respondendum fuisse testatus,
ad alium transijt petens, *Quare* quis inglorius fiat. Re- 57
spondit ille: Si quādo superbia quis ductus exasperetur,

- uituperationes tunc subeunt & gloriæ priuatio. Nam deus totius gloriæ dominator, eam quô uult declinat. Hoc collaudato, alium exinde ostendere uelit precatur:
- 58 Quibus se ipsum credere oporteat. Is qui tibi beneuolentia ita afficiantur, inquit, ut neq; timore neq; cupiditate ulla lucrôue tangantur. Amoris uero signum difficulter apparet, & temporis obseruatione indiget. Nam qui diuitijs intendit, natura proditor existit. At tibi omnes tui amatores adsunt, deo tibi recta consilia præbente.
- 59 Prudenter & hunc dixisse dicens, alium rogat: Quid regnû conseruet. Ille, cura & meditatio, respondit, ne quid à rerum præpositis male agatur, cōmittaturq; in plebem: quemadmodû facies, cum tibi deus præstantem
- 60 intellectu præbeat. Hoc laudato, deinceps petit: Quare gratia honorq; seructur. Virtute, ille inquit: ea enim pulcherrimorû operum perfectrix, malum conculcat: quemadmodum & tu quidem excellentem erga omnes bonitatē obseruas, quod diuino tibi munere præstatur. Gratia multa huius quoq; dicta recipiens, undecimum
- 61 inde, quoniã duo à LXX. supererant, postulat: Quomodo & in bellis quoque animo pacifico se habeat. Si proposueris animo, ait, nihil perperã à tuis ducibus cōmitti, uerum omnes de uirtute inter sese certare, quoniã eam spem animo fixam habeant, te suarû rerum curam gesturû, si illos uitæ cedere contingat. Non enim tristitia afficeris, quandoquidẽ cuncta diuino munere recta disponas, præbente deo tibi bona sapere. Hic omnes applausu

plausu suscipiens, letitia effunditur, ac cuiq; propinās,
 cum ijs diutius oblectatur. Septima uero die splēdidiori
 apparatu, quod plures è ciuitatibus legationes adessent
 conuiuio instructo, rex per occasionē ad eos uersus qui
 nondum sententiā dixerant, eorum primum dicere mo-
 net: Quemadmodum recte ratiocinetur. Ille, si tecum, 62
 inquit, reputaueris & dicta ipsa, & à quo dicantur, ac
 qua quisq; de re loquatur, eandemq; multo post tēpore
 uarijs modis perquisieris. Nam ingenij acumen ad di-
 scernenda quæq; (quemadmodū & tu possides rex) dei
 pulcherrimū est donū. Ea plausu approbans rex, alium
 postulat: Propter quid est quod pleriq; uirtuē non as- 63
 sequatur. Hic ille: Quoniam natura, ait, mortales om-
 nes incontinētes & ad uoluptates pronos finxit, ex qui-
 bus iniustitia gignitur, & auaritiæ cumulus: uirtutis ue-
 ro status alto loco fixus, eos maxime prohibet & reij-
 cit, qui uoluptatibus deuincuntur. Fortitudinem nanq;
 & iustitiam potissimū colendas iubet, quorū ductor &
 largitor deus est. Recte & hunc respondisse asserens,
 ab alio petit: Quid reges potissimū sequi oporteat. Re- 64
 spondit ille: Leges, ut iustis operationibus mortaliū ui-
 tam regant: quemadmodū & tu peragens, perennem
 tui memoriā fecisti, diuina præcepta secutus. Hoc col-
 laudato, sequentem rogat inquiring: Qui magistratibus 65
 præficiendi sint. Ille, quicunque, ait, iniqua odio ha-
 bent, ac tuos imitantur affectus, laudumq; dulcedine tra-
 ti, iusta semper ad adipiscendam gloriam operantur.

- Quod & tu profecto rex, quandoquidem deus iustitiæ coronam tribuit, assequeris. Et hunc uoce approbans,
- 66 ad alium uersus poscit: Qui sint in duces eligendi. Qui fortitudine & iustitia excellant, inquit, quique hominum salutē cruentæ uictoriæ anteponant. Nam & deus bona ad omnes operatur: quem tu sequutus, bonis afficis subditos tuos. Huius responsum laudans, querit inde:
- 67 Qui uir admiratione dignus sit. Ad ea ille: Quicumque, refert, gloria, diuitijs & potentia exuberans, æquam tamen erga omnes mentem habeat: quemadmodum & tu talem te gerens, omnibus admirandus existis: deus enim in hanc curam te ducit. Annuens huic, ad alium dixit:
- 68 Quibus in rebus reges diutius uersari debeāt. Tum ille: In rerum gestarū cognitione, ait, in legendisque incumbentiū operum libellis, temporis plurimū assumere oportet, & quæcunque ad conseruanda regna, emendandosque hominum mores scripta sunt perquirere: quod tu cum studio peragis, deusque consilia tua fecundet, excellentem supra alios gloriā obtines. Gestiens huic, iubet
- 69 ut inde ordine alius dicat: Quid per ocium agendū sit, ne inertia torpeas. Ille ad hæc: Considerandum est, ait, multa cum diligentia quæcunque in mentem ueniunt, & ante oculos uitæ formam & imaginem quandam proponendam: tum qua quæque ui perfecta sunt, considerandum. Est enim & in his decus suū & eruditio quædam. Nam & sepe in minimis egregium quiddam elucet, quod eligas. Tu uero quando bonitatē tibi deus sufficit, elegantiam

elegantia omnem propter philosophandi studium amplecteris. Hunc extollens dictis, nouum petens: Dic, ait, 70
quomodo in conuiujs transigendum sit. Is discendi cupidos assumendos esse refert, & qui regni negocia meminisse possit, & principum uitas narrare: his nanque suauius nihil, neq; iucundius inuenies: quoniam hi quidem ad eruditionem pulcherrima quaeq; instructi, deum uenerantur: quod tu profecto facis, cum praesertim cuncta tibi deus fortunet. Quo probato, rex ab alio petit: Quid potius sit populis, an priuatum quempiam regem 71
sibi constituat, an uero ex rege genitum regem sequantur. Respondit ille: Id quod naturae decetius est. Etenim cum reges ex regibus orti insuaues & asperi erga populos habeantur, longe magis & qui a priuato loco ad hanc magnitudinem uehuntur, quando & pauperie & duros labores experti sunt, truculentiores impijs tyrannis euadent, ui quadam subiectis imperantes. Verum ut supra dictum est, mos optimus est, & institutio communis ualentissima ad regnandum, quemadmodum tu rex magnis imperas. Nam non tantum gloria & imperio & diuitijs excellis, quantum mansuetudine & benignitate uniuersos dei munere allicis. Diutius et hoc collaudato, uersus ad ultimum: Et tu dic, inquit, quid sit in regno optimum. 72
Tum ille: In pace, inquit, semper populos continere, atq; in causis peragendis quantocyus recte diiudicare. Haec per principem fiunt, quando malos exosus, bonos diligit, plurimiq; existimat si hominis animam saluam red-

dat: sicuti & tu, qui hominis necem, summū ducis scelus, cunctaq; iustitia moderans, perennem gestorū tuorum gloriam exornas, cum deus tibi liberam malis mentem, omniq; labe exemptam illustrauerit. His simul dictis ingens plausus attollitur, cuncta letitia & gaudio diutius complentur. Sed ut sunt facta silentia tectis, rex craterem mero statuens propinat, & his qui sententias dixerant, & præsentibus omnibus, atq; ita orsus: Maxima, inquit, mihi uestra præsentia adfulserunt bona. Nam & plurimum commodi uestris responsis, & doctrinam ad regnandū attulistis. Hinc tria cuiq; talenta argenti, & puerum qui ministravit donari instituit. Ea approbantibus uniuersis & applaudentibus, letitia & gaudio conuiuium effunditur, rege ante omnes festiuissime soluto. Plura equidem de his dixi Philocrates, hominum sapientiæ affectus. Mirabar nanq; uiros sic ex tempore ad proposita quæq; tam accommodate, tamq; eleganter respondere potuisse, cum præsertim quæstiones huiusmodi diuturna meditatione perquisitæ fuerint, & qui interrogabat, multa prius cogitādo singula proponeret. Et illi extemporancis responsis ita inter sese conuenerūt, ac si de his diutius consultassent. Quapropter admiratione digni uisi sunt, cum mihi & præsentibus omnibus, tum maxime philosophis. Verumenimvero legentium hæc fidem excellere arbitror, & maiora uideri quàm quisquam credere possit. Sed quū ipse falsum adijcere uoluerim, cum eadem & in regijs monumētis cerni

cerni liceat, in quibus uel minimū prætermitti summo
sceleri ducatur? Vera igitur atque ut singula gesta sunt,
omni prorsus errore abiecto, referimus. Quæ in re quo
uerius singula teneremus, ea diligentia usi sumus, ut as-
sumptis regijs actis, in quibus gesta regis, dicta quæq;
& responsa, conuiuiaq; referuntur, nostra hæc ex illis
mutuati simus. Mos est etenim quotidie, quemadmodū
nos, ex ea diei hora qua primum rex responsa reddere
cœperit, usque dum in somno quiescat, singula eius di-
cta, gesta, facta literis demandare: rem profecto utilem
& recte institutam, ut cum prioris diei responsa & acta
releguntur, si quid minus cōmode gestum sit, emendari
possit. Igitur cuncta (sicuti diximus) regis monumenta
diligentius perscrutatus, hæc ad te idcirco transcripsi,
quoniam intelligerem quantopere bonarū artium desi-
derio tenearis. Post tres uero dies quàm ea gesta sunt,
Demetrius uiros ad maris insulam deduxit, trāsmissoq;
aggere septem stadiorū, pontem transgreditur: regio-
nem inde quæ ad boream uergit petens, ad præparatū
cōfessum uenit. Domus erat supra littus, perquam de-
center ornata, & quæ multo silentio quiesceret, rebus
omnibus ad uitæ usum elegantissime dispositis: illic eos
ad peragendam interpretationē hortatur. Viri singula
inter se differendo, consonū quid edebant. Rursusq; ex
ijs in quibus omniū consensus accesserat, illa Demetrio
habenda seruabant, quæ digniora, elegantioraq; uide-
bantur. Extendebatur uero confessus huiusmodi & di-

ſceptatio ad nonam uſque diei horam: ſoluto huiusmodi
 cōſilio ad curanda corpora diſceditur. Etenim, ut præ
 diximus, cuncta ſumptuoſiſſime præbebantur. Nam &
 quæcunq; per ſingulos dies rex præparabat, eadem &
 his Dorotheus, cui ea cura demandata erat, ſtudio aſſe
 quebatur. Ad hæc quotidie regiam aulam inuiſebant:
 ubi rege conſalutato ad conſueta loca diuertunt: atque
 ut mos eſt Iudæis omnibus, manibus prius in mari lotis,
 deo preces effundunt, lectioni inde & rerum interpre
 tationi operam dant. Interrogauit equidē et illud quoq;
 cuius gratia cum uota facerent, manus prius lauarent.
 Querenti talia, demonſtrarūt illud teſtimonium eſſe,
 ne quid perperam agant, ſed pie cuncta ſancteq; perſi
 ciant: quandoquidē uniuerſa opera manibus exercean
 tur: recte ſingula ad iuſtitiam & ueritatem, ſicut præ
 diximus, referentes. Igitur uiri & loci ſilentio & quieti
 habiti, magnaq; ubiq; rerū amœnitate, ſplendore tra
 ducti, propoſitū opus expoliunt. Euenit autem ut duo
 bus & ſeptuaginta diebus quaſi id eſt cōpoſito inter ſe
 factum fuiſſet, perficeretur huiusmodi ſcripturæ inter
 pretatio. Enimuero Demetrius rebus rite peractis, om
 nem Iudæorū multitudinē in eundem locum ubi inter
 pretatio perfectæ eſt aduocat, rem omnem à principio
 edocet à præſtātibus interpretibus, qui ab uniuerſa mul
 titudine maximis gratijs, & laudibus proſequuti ſunt,
 quippe qui præſtantium bonorū cauſa extiterint. Exin
 Demetrium uenerantur, orantq; ut legem huiusmodi
 transcri

transcriptam suis principibus permittere uelit, donec eius compositionē considerent. Igitur dum lex cognoscitur, astantes interpretum seniores, urbiumq; legati, & multitudinis principes, unā omnes obtestantur, recte, sancteq; unumquodq; interpretatum esse, beneq; se habere si sic permaneāt, neq; in uno quidem permutetur. Approbantibus ea omnibus & rogationi applaudentibus, iubet Demetrius ut pro eorum consuetudine imprecantur, si quis uel addere, uel mutare, transferre, deleuē audeat quicquā ex ijs omnibus quæ scripta sunt. Cum uniuersa hæc rite expleuissent, ut perennis illa sit semperq; seruetur adiurat. Eadē ubi & illi læto plausu exoptarent, regi maxime gratificatus est, quod demandatum sibi munus egregie obijisset, traderetq; perfectū. Hic rex post ubi studio cuncta explorat discitq; legislatoris sensus quosq; longe admiratus, ad Demetrium ait: Ut fieri potuit quādo talia hæc tamq; perfecta sunt quod historicorū aut poëtarum nemo sibi assumpserit? Tum ille: Cum ob uenerandam legis institutionem, refert, tum quia deus prohibuerit. Nam quidam tantum opus sibi assumere ausi, mox diuina ultione percussi, consilio abstinere. Testaturq; inde se audisse Theopompum, quoniā ex lege secretiora quædam in historia audacius transferre conaretur, supra triginta dies mentis turbatione correptum. Qui cum per morbi interualla deum implorasset, ei manifestò per insomnium demonstratū est, ea gratia id sibi contigisse, quod diuina per-

uertens, in uulgus proijcere tentasset: quibus uisis emendatus, & menti redditus est. Et quidem & ipse comperi apud Theodectum tragœdiarū scriptorem se luminibus captum, dum quædam ex huiusmodi libris in suum poëma trāsferre uellet. Verum ubi eam cæcitatiscausam animaduertit, deum plures orasse dies, atq; ita restitutum ait. Tum rex obtestatus, hæc à Demetrio perpulchre dici, adiurat, iubetq; ut in seruandis custodiendisq; ab omni macula libris, summa exhibeatur cura. Exin interpretes perbenigne alloquens, ut cum in Iudæam uenerint, frequentius ad se commere uelint, hortatur. Aequum enim est, inquit, ut nunc pro dignitate domum deducantur. Si uero redierint, amicos illos sicut fas est habiturum, & magnis insuper muneribus ornaturū, pollicemur. Mox hominum reditus paretur, imperat, digna sui magnificentia erga eos usus. Etenim singulos tribus inclytis stolis donat, additq; præterea auri talenta duo, crateremq; præstantem, talenti pondus unius: addit omnem diuersorij ornatum. Mittit ad hæc Eleazaro thoros decem argenteis pedibus suffultos, cum his omnibus rebus quæ ad illorū decus exquiruntur. Alia insuper talenta triginta, stolas decem, purpuram, coronamq; decentem: tunicas byssinas ad cenatum, & phialas & pelues crateresq; aureos ad libamina duos. Literis deinde suis eū exhortatus est, ne homines prohiberet, si quando eorum quispiam ad se redire uellet. Nam cum doctorū uirorum consuetudines plu-

ris faceret, in his consequēdis opes suas, nō quidem uanis in rebus, ut prodigi, sumptuosissime elargiebatur. Habes tu quidem Philocrates munus, quod polliciti sumus, in quo legendo maiorem te profecto uoluptatem capturum arbitror, quā si in percurrendis fabulosarū rerum libris oblecteris: cum præsertim magnorum gestorum exercitatione, in quo quidem diutius uersaris, ingenium exerceas. Quapropter enitar digna quæq; ad te deinceps perscribere, ut præstantissimarū rerum inter nos amoris certamen excitetur. Vale.

ARISTEAE DE LXXII. LEGIS

Hebraicæ interpretibus finis.

